

Οι Νικητές της Ερήμου

Η κυρία Ηλιάνα Οικονόμου - με Κολεγιακό Λογοτεχνίας και από 20ετίας μέλος της "Ελληνικής Λέσχης του Βιβλίου" -, έκανε τη γλωσσική προσαρμογή στο Μήνυμα αυτό για τους "Νικητές της Ερήμου" του Κρητός Καθηγητή Αλέξανδρου Ν. Τσιριντάνη (1903-1977), που αφιερώνεται στους απανταχού της Γης "Αγωνιστές της Αλήθειας, της Αγάπης και της Δικαιοσύνης"

Στους χριστιανούς, αναγκαζόταν να θυμίζει κάθε τόσο ο Τσιρι-ντάνης ότι οι ίδιοι πρέπει πρώτα να επιστρέψουν στο Χριστό: "Κατηγορώ τους Χριστιανούς", "Προσ-γείωση", "Ένας δάσκαλος". Αλλά τους τόνιζε και το νόημα του αγώνα τους, από την Αγία Γραφή: "... Προσδοκώμεν ουρανούς καινήν και γην καινήν εν οίς Δικαιοσύνη κατοικεί ".
"... αγάπην δε μη έχω, ουδέν ωφελοῦμαι" " Γνωρίστε την Αλήθεια κι αυτή θα σας ελευθερώσει ".

Με τις επετείουσ στη μνήμη του έγιναν τιμητικές εκδηλώσεις για τον Τσιριντάνη σαν μεγάλο επιστήμονα - του εμπορικού, ναυτικού και ασφαλιστικού δικαίου -, ως αυθεντική Προσωπικότητα, ως συνεπή Αγωνιστή του Καλού Αγώνα. Ίσως πρέπει να προστεθεί μόνο ότι στάθηκε "φωνή βοώντος εν γη ερήμω", λέγοντας την αλήθεια, γράφοντας την αλήθεια και πράττοντας την αλήθεια... Γι αυτό και η φωνή του ακούγεται ακόμα στις μέρες μας.¹ Εισακούγεται!

Η αλήθεια, βλέπετε, πάντα ήταν: **Επικίνδυνη** για τους πολιτικούς και πνευματικούς ηγέτες - του εκάστοτε κατεστημένου! - αλλά και τους παντοειδείς κόλακες τους. **Ανάξια προσοχής**, για τους πεφυσωμένους μες την Λογοκρατία διανοούμενους. **Μωρία** για τους σοφούς αυτού του κόσμου - "Φάσκοντες είναι σοφοί εμωράνθησαν!..." Και απαντούν ευγενικά, όπως τότε οι Αθηναίοι της παρακμής, στην Πνύκα, στον Απ. Παύλο: "- Ακουσόμεθά σου πάλιν περί τούτου..."

Αν την αλήθεια που ελευθερώνει οι άφρονες -μες την ιδεολογική ή τεχνοκρατική φρενίτιδα αλλά και καταναλωτική χαύνωση-, Έλληνες δεν την ακούσαμε σαν προειδοποίηση φωνής προφητικής, ίσως την ακούσουμε εκ των υστέρων - έστω την τελευταία στιγμή, στο χείλος του γκρεμού!... Είθε!

Ο κίνδυνος του... οίκτου!

Ζητάμε συγγνώμη από τον κινηματογράφο, γιατί δανειζόμαστε από αυτόν τον τίτλο αυτών των σκέψεων. Σκεφθείτε όμως τί θα γινόταν, αν χρησιμοποιούσαμε τον κατάλληλο τίτλο, παρμένο όχι από τον κινηματογράφο αλλά από το Ευ-αγγέλιο! "**Στενή η πόλη και με θλίψεις ο δρό-**

μος που οδηγεί στη ζωή και είναι λίγοι αυτοί που τον βρίσκουν", θα γράφαμε τότε εμείς ως επικεφαλίδα. "**Οι μελλοθάνατοι σε χαιρετούν"** θα διάβαζαν όμως μερικοί, πολλοί ίσως. Και θα αντιμετώπιζαμε αμέσως μια δυσκολία, την μεγαλύτερη απ' όλες. Ποιοί είναι οι μελλοθάνατοι! "Ποιοί", όχι άνθρωποι, αλλά ποιά νοοτροπία, ποιά θεώρηση της ζωής και ποιά γραμμή πορείας!

¹"Αφιέρωμα εις Αλέξανδρον Τσιριντάνη" υπό του Συνδέσμου Ελλήνων Εμπορικολόγων, Εκδ. "Σάκκουλα" - Αφιέρωμα στην "Ανάπλαση" 1.78: "Ένας μεγάλος χριστιανός δάσκαλος" - "Εις μνήμην": "Κοσμοθεωρία και ζωή", Εκδ. Χ.Ε.Ε. 1980. "Βιβλίο και Ζωή" 4ο, 11.2001 "Προσωπικότητες: Α. Ν. Τσιριντάνης" κ.α. Του ίδιου: "Για να νοιώξει ο δρόμος", "Για μία πορεία με επίγνωση", Για να επιζήσει η Δημοκρατία", "Η πίστη ως βίωμα" Α'-Θ', κ.α. Εκδ. "Συζήτηση"

Το να λέγει κανείς την αλήθεια σε θέματα ελέγχου της πορείας μας ως ανθρώπων δεν είναι ποτέ ακίνδυνο. Υπάρχει όμως μεγάλη ποικιλία κινδύνων. Και, εν προκειμένω, ως προς όσα στο παρόν θα γράψουμε, ο κίνδυνος συνίσταται στην δυνατότητα να εισπράξουμε... οίκτο! Είναι όμως χρέος μας και αυτόν ακόμη τον κίνδυνο να αναλάβουμε!

Μηνύματα απ' την "έρημο"

Έχετε προσέξει πως οτιδήποτε εκλαμβάνεται ως οδηγικό μήνυμα, ορθό ή εσφαλμένο αλλά μεγάλο και ισχυρό, έχει σταλεί στα πλήθη από την έρημο; Από την κάθε είδους έρημο, από αν-

θρώπους πάντως οι οποίοι στάθηκαν ικανοί να μείνουν μόνοι, γιατί δεν θα ήταν οδηγητές, αν δεν ήταν ικανοί να σταθούν μόνοι, στην έρημο. Όποιος δεν μπορεί να σταθεί στην έρημο δεν μπορεί να σπρώξει προς την αλήθεια τα πλήθη. Γιατί τότε έχει ανάγκη τα πλήθη. Ζητάει να τα κερδίσει, όχι να τους πει την αλήθεια, όχι να τα βοηθήσει για να βρουν το σωστό δρόμο. Δεν τολμάει να τους πει ότι πρέπει να βρουν καν το σωστό δρόμο. Γιατί όταν λες ότι πρέπει να βρούμε το σωστό δρόμο, λες ότι τώρα δεν τον έχουμε βρει και επομένως δεν τον ακολουθούμε. Ότι, κατά συνέπεια, από την σημερινή κατάσταση της κοινωνίας μας, του

πολιτισμού μας, του "πνευματικού δυναμικού" μας δεν είσαι ευχαριστημένος!... Και εδώ είναι ο κόμπος!

Οι ευχαριστημένοι, οι βολεμένοι, οι στείροι!

Ποιός άραγε μπορεί να πει ότι είναι ευχαριστημένος από την εν γένει πορεία μας ως ανθρώπων, ως κοινωνίας σήμερα; Μα, βέβαια, πρώτα-πρώτα, όσοι ωφελούνται από την κατάσταση αυτή, οι πολυμερώς θησαυρίζοντες, οι πολυτρόπως "κρατούντες", οι "θεραπεύοντες", αυτοί που κολακεύουν οτιδήποτε έχει, καλά ή κακά δεν έχει σημασία, επικρατήσει... Οι υποκριτές, με άλλα λόγια, ακόμη οι δειλοί! Οι υποκριτές με ελαφρυντικά δηλαδή, αν υποθεθεί ότι, σε σύγκριση με τη γυμνή ιδιοτέλεια, αποτελεί ελαφρυντικό η δειλία. Σε αυτούς προστίθενται όσοι κουράστηκαν πια από την αντίθετη προς το ρεύμα πορεία και παραδόθηκαν στη συμβατικότητα, ανάγοντες μάλιστα αυτήν σε κοσμοθεωρία. Τέλος, η μεγάλη μάζα της "αγίας αφέλειας", η οποία αγνοεί.

Να, λοιπόν, που υπάρχει πλήθος ανθρώπων ευχαριστημένων από την σημερινή ροή των πραγμάτων και κάθε άλλο παρά ανθρώπων που ανησυχούν για την πορεία του πολιτισμού μας. Αυτό όμως έχει σαν αποτέλεσμα να μένει μόνος όποιος δεν είναι ευχαριστημένος και, κατά μείζονα λόγο, όποιος ομολογεί και μάλιστα φωνάζει ότι δεν είναι ευχαριστημένος. Τί να γίνει όμως; **Το δίλημμα τίθεται αναπότρεπτο: "συνθηκολόγηση ή μόνωση". Η μεταξύ των δύο τούτων εκλογή, αυτή πλέον... δεν είναι θέμα συζήτησης. Είναι ζήτημα συνείδησης.**

Οι δύο μάχες!

Εάν όμως δεν πρόκειται να διαλέξετε την μετά της υποκρισίας συνθηκολόγηση, ετοιμαστείτε γιατί θα χρειαστεί να δώσετε μάχη. Ή μάλλον να δώσετε όχι μία αλλά δύο μάχες. Την μία για να μην επικρατήσει η συμβατικότητα - κοντολογίς για να μην συμβιβαστείτε με την ψευτιά - μέσα σας. Και την άλλη, για να μη μείνει η αλήθεια κρυμμένη, καταχωνιασμένη μέσα σας. Για να μη σκέπτεστε μόνον ως αν-

θρωποι ελεύθεροι, αλλά και να μιλάτε ως άνθρωποι ειλικρινείς. Πράγμα το οποίο σημαίνει όχι μόνο να μη ψεύδεστε αλλά και να μη σιωπάτε. Γιατί υπάρχουν και τα εγκλήματα παράλειψης!

Η δύναμη της υποκρισίας...

Πάντως προσέξτε πριν αποφασίσετε. Μεγάλη της υποκρισίας η δύναμη. Ας μη λησμονούμε ότι έφθασε να στείλει στο σταυρό τον Θεάνθρωπο. Στην εποχή μας, βεβαίως, θα της είναι κάπως δύσκολο να στείλει και εσάς στο σταυρό, αλλά, καθώς έχει επιτύχει να διαποτίσει την όλη μας

κ ο ι ν ω ν ι κ ή υπόσταση, έχει την δύναμη να σας στείλει, αντί στο σταυρό, στην έρημο. Για πολλούς δε η έρημος είναι σταυρός και ίσως ο χειρότερος σταυρός. Εάν λοιπόν και σεις ανήκετε σ' αυτούς τους πολλούς, τότε πάρτε το από τώρα απόφαση: θα συνθηκολογήσετε με την υποκρισία, αργά ή γρήγορα αλλά αναπόφευκτα. Εάν όμως έχετε τη δύναμη, στην απειλή αυτή να αντιτάξετε, ότι... μα ακριβώς η έρημος είναι το σπίτι σας, από το οποίο βγαίνετε για να υπηρετήσετε τα πλήθη και όχι για να βρείτε καταφύγιο στα πλήθη, τότε είστε νικητής. Ή μάλλον ο νικητής!

Η δύναμη είναι δικαίωση!;

Μήπως όμως και στην περίπτωση της συμβατικότητας και της υποκρισίας όπως και σε τόσες άλλες περιπτώσεις, η δύναμη είναι δικαίωση; Στο τέλος-τέλος, κάτι που επικράτησε βρίσκεται, έστω και μόνο γιατί επικράτησε, "πέρα από το καλό και το κακό". Μήπως λοιπόν η προσαρμογή σε ό,τι έχει επικρατήσει αποτελεί, αυτή καθαυτή, αξία, μήπως το να συμπορεύεται κανείς με τα πλήθη, έστω και πλανώμενα, αποτελεί χρέος, και η μόνωση, έστω και χάριν της αλήθειας, φυγή

από το χρέος ένα είδος αντικοινωνικότητας, απαξία επομένως;

Η αναζήτηση της αλήθειας!

"Μηδέν άγαν", έλεγαν οι πρόγονοί μας και αιώνων πείρα απέδειξε πόση σοφία περικλείουν οι δύο αυτές λέξεις. Μήπως, επομένως, και προκειμένου περί της αναζήτησης της αλήθειας ισχύει το "μηδέν άγαν" και κατά μείζονα λόγο προκειμένου περί της επιμονής στο όχι μόνο να στοχάζεται κανείς αλλά και να μαρτυρεί την αλήθεια, την πικρή αλήθεια, την επιζήμια αλήθεια; Κράτησέ τα για τον εαυτό σου επιτέλους, όπως κάνουν όλοι οι νουνεχείς άνθρωποι! Κάποιο νόημα, βαθύτερο νόημα, γενικότερο νόημα έχει και εκείνο το "σώπα-σώπα-σώπα-σώπα" των προσωπιδοφόρων στο "Ριγκολέττο" του Βέρντι! Είναι ανάγκη να διαλαλεις προς όλες τις κατευθύνσεις ό,τι δεν άκουσες καν "στο αυτί" αλλά σαν εσωτερική φωνή της συνείδησης; Με άλλα λόγια: μήπως εκείνο το οποίο είναι για σένα και συμφέρον και άνετο και "βολικό" και κερδοφόρο, η "προσαρμογή" δηλαδή προς τα εκάστοτε ρεύματα, χωρίς αγώνες και ανησυχίες και δυσανεκτικότητες, οι οποίες και όταν δεν σε βλάπτουν σε κουράζουν πάντως, μήπως η προσαρμογή αυτή προς το περιβάλλον σου είναι συγχρόνως και το καθήκον σου;

Ο αγωνιστής της αλήθειας

Ακούγοντας αυτά και τα παρόμοια - και πόσα παρόμοια υπάρχουν! - ο αγωνιστής της αλήθειας θέλγεται μεν προς στιγμή ως άνθρωπος από αυτές τις σκέψεις που καταπατούν κάθε αγώνα, αλλά αισθάνεται ότι και όμως... γι' αυτόν ο αγώνας είναι η ζωή του. Ενθυμούμενος λοιπόν τον Οδυσσέα, αποφεύγει τα γλυκά τραγούδια των σειρήνων που προηγούνται του θανάτου και προτιμά τον τραχύ ίσως δωρικό παιάνα του αγώνα. Και εδώ συζήτηση δεν χωράει. Επαναλαμβάνουμε: δεν πρόκειται εδώ για θέμα συζήτησης, αλλά για θέμα συνείδησης. Μένει όμως ακόμη ένα εμπόδιο στο δρόμο του αγωνιστή μας.

...Τότε ήταν οι πανέμορφες Σειρήνες με τα μαγευτικά τραγούδια τους, τώρα η τηλεόραση, η ηδονοθηρία, ο ευδαιμονισμός, η κολακεία, η απληστία, η κερδοσκοπία, η σκοπιμοθηρία, η προβολή, η βία, τα ναρκωτικά..., που χαϊδεύουν τις αισθήσεις και ορέγονται τις ψυχές ανύποπτων η αλαζώνων ανθρώπων. Οι οποίοι αγνοούν το θρύλο του πολύπαθου και πολύμαθου Οδυσσέα. Η τον θεωρούν παρωχημένο κι άσχετο με την ηλεκτρονική εποχή...

Οφειλέτης αγάπης!

Ας θυμηθούμε αυτό που ειπώθηκε στην αρχή, ότι, γράφοντας όσα γράφουμε, αναλαμβάνουμε τον κίνδυνο να εισπράξουμε οίκτο. Έτσι είναι! Εάν ομολογήσετε την απογοήτευσή σας για την παταγώδη διάψευση τόσων επαγγελιών επάνω στις οποίες ζήτησε να οικοδομηθεί ο πολιτισμός μας, την ανησυχία σας για το γενικό καλό, το από την αγάπη προερχόμενο πένθος σας για τα τόσα νανάγια και τα τόσα συντρίμια, την δίψα σας για δικαιοσύνη που σας πυρπολεί και σας κατατυραννεί, κινδυνεύετε, αντί να αναγνωρίσουν όσα λέτε και να σας ευχαριστήσουν, αντιθέτως να σας οικτίρουν, σαν να επενθούσατε για τον εαυτό σας, ενώ πενθείτε για λογαριασμό ακριβώς εκείνων, οι οποίοι σας προσφέρουν τον

οίκτο τους! Και ναι μεν, κατά το ψαλμικό, "ο κατοικών εν ουρανοίς εκγελάσεται αυτούς και ο Κύριος εκμυκτηριεί αυτούς". Αν όμως αφήσετε αυτά να μένουν αρμοδιότητα του Ουρανού, και αισθανθείτε τον εαυτό σας ως οφειλέτη όχι μόνον αλήθειας αλλά και αγάπης, αγάπης η οποία ακριβώς εκδηλώνεται εκεί όπου εκδηλώνεται η ασθένεια της ψυχής, η οποία αντιτάσσει τον οίκτο και τον ύπνο στο εγερτήριο σάλπισμα, τότε θα αισθανθείτε τι είναι η διαλεκτική της αιωνιότητας, η οποία μετασχηματίζει το ευγενές πένθος σας σε χαρά. **"Ως λυπούμενοι, αεί δε χαίροντες!"**

Και φαίνεται, ότι μόνο όποιος γνώρισε την ιερή λύπη για ό,τι το νοσηρό εμφανίζεται στον πολιτισμό μας, μόνον αυτός μπορεί, αποκηρύσσοντας με συνέπεια το πεπαλαιωμένο, να αποδυθεί στην θεμελίωση του νέου και υγιούς. Μόνον αυτός γνωρίζει τί είναι χαρά, η χαρά από την νέα δημιουργία. **"Ιδοῦ ἐγώ καινά ποιῶ πάντα"**. Επαναλάβετε τη φράση αυτή, αλλά μέσα απ' την καρδιά σας, και θα δείτε τι είναι χαρά. Πώς όμως θα την επαναλάβετε χωρίς να υποκρίνεστε, αν έχετε την αντίληψη, ότι το πεπαλαιωμένο και γερασμένο που βρίσκεται κοντά στον αφανισμό και προξενεί πένθος, είναι σήμερα αυτό που έχει δύναμη, προς το οποίο πρέπει να προσαρμοστείτε, ή πάντως την μετά του οποίου τη σύγκρουση πρέπει να αποφύγετε;

Κουρασμένη Ελευθερία!

Και πεπαλαιωμένη και γερασμένη και κοντά στον αφανισμό είναι σήμερα η υποκρισία και η από αυτήν απορρέουσα μόνωση εκείνου ο οποίος δεν θέλει να συμβιβασθεί με τα "κατά συνθήκην" και τις σκοπιμότητες ούτε να έχει ως οδηγούς της ζωής του τους προσωπιδοφόρους του μελοδράματος του Βέρντι.

Βεβαίως η εποχή μας είναι εποχή υποκρισίας, το βλέπει να κανείς αυτό σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής μας ζωής. **Όχι από διαφθορά της συνείδησης όμως, αλλ' από κόπωση.** Ας επιτραπεί να υπενθυμίσουμε όσα περί "κουρασμένης ελευθερίας" έχουμε γράψει σε άλλη ευκαιρία. Κάτι σαν κλαυσίγελας υπάρχει και εδώ, ένα είδος, συγχωρέστε το λεκτικό τόλμημα, ειλικρινο-υποκρισίας. Ανέχεται ο σημερινός μέσος άνθρωπος την υποκρισία, έχει εξοικειωθεί με αυ-

τή σαν να είναι καθεστώς. Επιζητεί όμως την αλήθεια. Διψά την αλήθεια. Και είναι με το μέρος εκείνου που, αν μη τι άλλο, ζητάει την αλήθεια.

Συμπέρασμα: η μόνωση, για την οποία μιλούσαμε ως τώρα, είναι απλούστατα, ανύπαρκτη. Όπως ανύπαρκτη, ψεύτικη και απατηλή απλά εμφάνιση, είναι η δημοτικότητα αυτού "που

“Το Μονοπάτι”: Μια αδιάκοπη ροή ανθρώπων, που διασχίζουν ένα δάσος, χωρίς ορατή προέλευση ή προορισμό... “Οι νικητές της Ερήμου” - η Αλήθεια που σώζει-, μπορεί να τους δώσει νόημα - μοίρα: προέλευση, δρόμο, σκοπό;!

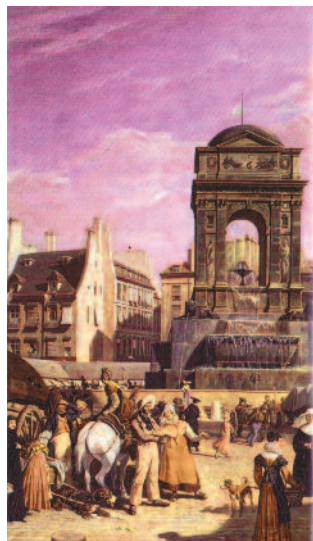
(Μπιλ Βαϊόλα - Ψηφιακή τέχνη 2002

προσαρμόζεται στο ρεύμα”. Πώς το λέει το τραγουδάκι; “Μοναξιά, είσ' η πιο σκληρή παρέα”. Ναι, αλλά τι είναι μοναξιά; Και τι είναι συντροφιά; Πάντως όχι αυτή που επιτυγχάνεται με τα ψέματα και τις προσαρμογές. Γιατί η συντροφιά της υπόκρισης είναι και αυτή υποκριτική! Είναι ψευδοσυντροφιά. Όπως και αντίθετα η μόνωση του αγωνιστή της αλήθειας είναι ψευδομόνωση.

Η εκζήτηση της αλήθειας είναι ο καλύτερος συνδεδετικός κρίκος με το πλήθος γιατί αποκαθιστά τον σύνδεσμο με ό,τι ευγενικό έχει ο άνθρωπος μέσα του. Και δύσκολα θα βρείτε άνθρωπο που δεν έχει κάτι το ευγενικό μέσα του!

Ας μη μας ξεγελούν τα φαινόμενα. Οι πολλοί είναι έτοιμοι να συντροφεύσουν εκείνους που τους λένουν άδολα και χωρίς υπολογισμό, ό,τι θεωρούν ως αλήθεια. Και οι άνθρωποι το νοιώθουν ποιός τους μιλάει ειλικρινά. Το κακό μόνο είναι, ότι η κάθε είδους "ηγεσία" αποτελείται, κατά το μεγαλύτερο μέρος από ανθρώπους "έξυπνους" οι οποίοι δεν το πιστεύουν αυτό. Και μένουν, στην κρίσιμη ώρα, κατάμονοι εν μέσω περιπτώσεων, οι οποίες αποδεικνύονται ψευδείς, όπως ψευδής ήταν και η δική τους προσφορά. Όσον αφορά την έρημο... Θυμόσαστε τι λέγει ο

Βίκτωρ Ουγκώ; Το καλύτερο μέρος για να απομονωθείτε από τον κόσμο είναι το κέντρο του Παρισιού. Ε, λοιπόν, και αντίθετα, το μέρος όπου θα δείτε τον εαυτό σας συντροφευμένο από το πλήθος, το αμαρτωλό ίσως κατά το βίο, αλλά αγνό κατά τη δίψα της αλήθειας και της δικαιοσύνης, το μόνο μέρος, όπου θα αισθανθείτε την συντροφιά του, είναι η έρημος. Και είναι τόσο το πλήθος αυτό, ώστε γεμίζει την έρημο ασφυκτικά.

Παρίσι -Β. Ουγκώ 1802 - 1885

Τίποτα περισσότερο κοσμοβριθές από την έρημο!

Νίκη στην... "έρημο"!

Μήπως όμως αυτή ακριβώς η συντροφιά όλων εκείνων που από κοινού ποθούν την αλήθεια, των συνοδοιπόρων η πλησμονή και η πολυμερής και ειλικρινής και αξία λόγου και προσοχής άρα επιδοκιμασία, μήπως λοιπόν αυτή ακριβώς αποτελέσει νέο πειρασμό για τον αγωνιστή της αλήθειας; Μήπως, δηλαδή, η έρημος, αφού θα έχει καταστεί πολυάνθρωπη, παύσει να είναι έρημος και ο αγωνιστής της ερήμου, που θα βρίσκεται πλέον μέσα σε τόση κοσμοπλημμύρα, παύσει να ανησυχεί, παύσει άρα να αγωνίζεται, παύσει άρα να ζει;

Ο κίνδυνος υπάρχει. Ένας τρόπος υπάρχει για την αποτροπή του. Η ανυπόκριτη αναγνώρισή του. Δεν αρκεί να νικάς στην έρημο όταν είσαι μόνος, ερημίτης. Πρέπει να νικάς και όταν στην έρημο ακριβώς βλέπεις πλήθη αγών ανθρώπων γύρω σου. Και μόνος και μέσα στα πλήθη πρέπει να είσαι της αλήθειας αγωνιστής. Της αλήθειας, κυρίως, η οποία οδηγεί στην ανησυχία, στο πένθος, στη νίκη επομένως.... Πράγμα το οποίο σημαίνει ότι **χρειάζεται μια φωνή ανησυχίας από το σήμερα. Φωνή δημιουργίας, επομένως, για το αύριο.**